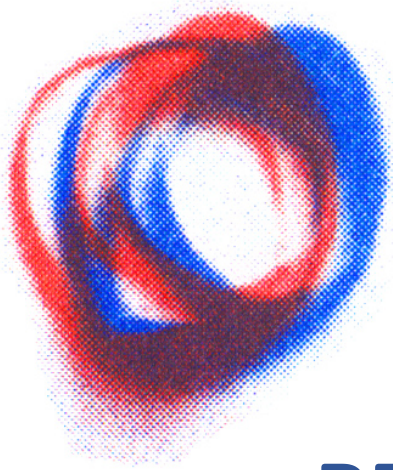

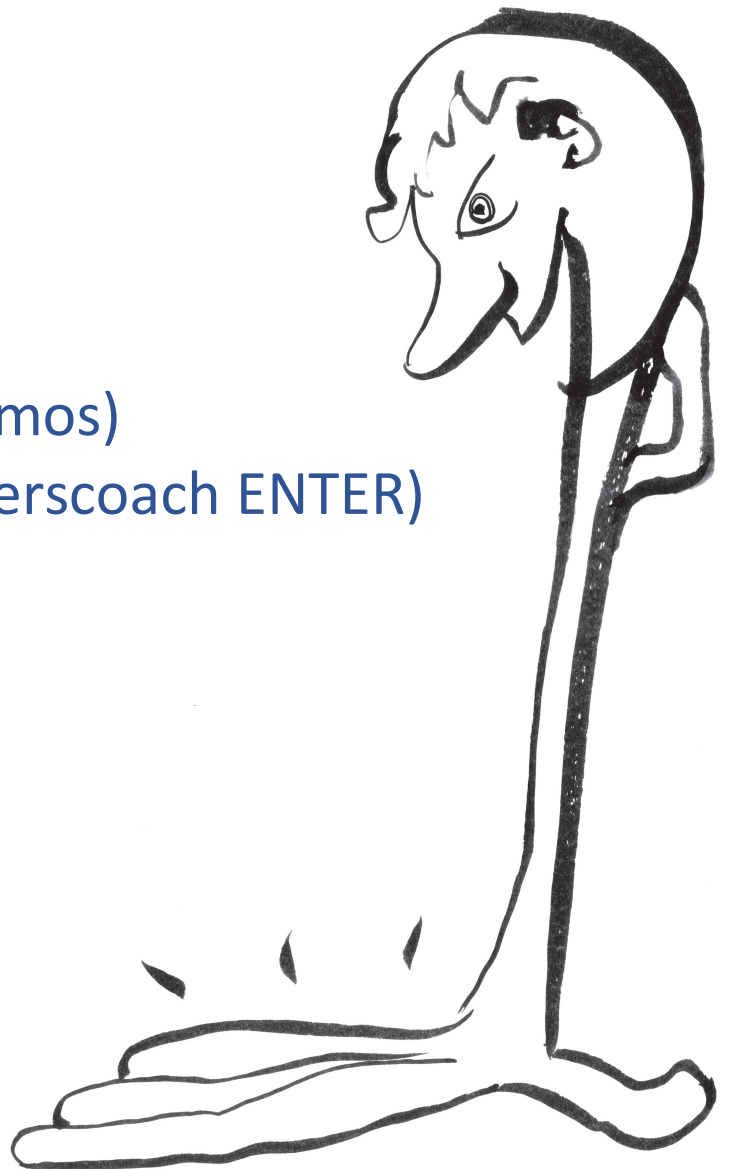

**VERWELKOMING
REFLECTIENAMIDDAG
#KUNSTINVELEHANDEN
#ARTPORTÉPARTOUS**

Door:

An Van den Bergh (Dēmos)

Ilyas Mettioui (Bewonerscoach ENTER)

Welkom! Bienvenu!

ENTER Festival BXL was een onmogelijk en heerlijk naïef concept: een verregaand participatief kunstenfestival op poten zetten. Van de creatie, de organisatie tot de programmatie: zoveel mogelijk in de handen van burgers leggen. Onmogelijk. Naïef. Zenuwslopend bij momenten. Maar de moeite van het proberen meer dan waard. Participatie is een kwestie van doen.

ENTER Festival BXL riep tegelijk veel vragen op, zodat het denken nooit ver weg was. Een echo die je dichtbij of ver weg kon halen, subtiel of in your face. Vandaag trekken we die schuif van het denken helemaal open. Maar ook dat doen we in vele handen. Niet met grootse presentaties en theorieën maar luisterend naar elkaars verhalen en daarop verder bouwend. We zijn met veel vandaag, dat zit al goed.

Voor wie nu al afhaakt, geen probleem! Er is een gazet, pak die er gerust bij en doe of je thuis bent. Alles over het ENTER Festival BXL staat daarin. Geen fake news. Alles is waar gebeurd.

Een heel korte voorgeschiedenis misschien toch, voor de liefhebbers. Aan ENTER Festival BXL ging een stevig denkproces vooraf, hoewel het festival in 2010 ontstond door doeners. Een initiatief van sociaal-artistieke piraten die roekeloos de enterhaak uitgooiden naar de rest van het kunstenveld. Hier zijn we en we zijn met veel! Een groot DIY-gehalte had het, van in het begin.

Maar na een tweede editie in Gent en een derde in Antwerpen nam het denken de bovenhand. Kon het sociaal-artistieke veld nog onder eigen vlag blijven varen? Wat was ons verhaal? De noodzaak? Het nieuwe perspectief? Want rondom kijkend verschenen meer en meer kapers op de kust en we wilden ook de kunstenaars aan boord die zich niet vastpinnen aan één manier van werken.

We wilden participatie ruimer invullen dan co-creatie. We wilden het ook hebben over eigenaarschap en het delen van macht in een verzadigd, geprofessionaliseerd en te blank kunstenveld. We wilden meer fundamentele vragen oproepen, zoals 'goeie kunst, wat is dat eigenlijk en wie mag dat bepalen?' En dat alles niet over de hoofden van burgers heen, maar met een uitgestoken hand.

En dan wilden de Brusselse gemeenschapscentra het festival naar Brussel loodsen. Hier in Brussel kwamen nog andere vragen boven. Hoe kan je een festival enten op het complexe weefsel van de hoofdstad? Hoe kan je burgers betrekken die echt niet wakker liggen van onze vragen? Kan je nog iets nieuws vertellen in een stad die bruist van de participatie? Waar al zo hard gewerkt wordt? Maar ook: Hoe krijg je volk naar Haren?

We hadden vragen en dus redenen te over om het te dóen.
We nemen jullie in sneltempo mee door ons proces en hoe het ons is vergaan.

Eerst: De open call.

In juni 2017 schreven we een open call uit in drie talen. We zochten: artistieke producties uit 2016 of recenter waarbij kunstenaars burgers betrekken in het maakproces en vers Brussels

talent dat nog te weinig te zien is op Brusselse podia. Dat leverde 209 inzendingen op, van eerder usual suspects tot veel te dure internationale producties. En het bleek nogmaals: Brussel zit echt vol kunstenaars.

Dan: Straatacties.

Om bewoners te rekruteren voor de verschillende participatieve processen in ENTER trokken we de straat op. Zoals daarnet op de stoep bij het onthaal. Breien en haken in Laken, verkleed als verplegers met Halloween de straat op om gelukspillen uit te delen...

Straatacties...we hebben het warm water niet uitgevonden, maar rekruteren is een onderschat gegeven in participatieve trajecten. Al te vaak wordt verwacht dat het vinden van deelnemers wel kan worden uitbesteed aan de kunstenaar. Of omgekeerd: een kunstenaar komt met een fantastisch concept maar het rekruteren is iets voor de stagiair of sociaal werker. Zo werkt het niet.

Die straatacties maakten vanalles los. In Woluwe sprak het team van het gemeenschapscentrum op straat met 125 mensen op één dag. Ze beseften dat ze dat eigenlijk voor de eerste keer deden, samen. En dat de buurt hongerig bleek in plaats van terughoudend, eens het ijs was gebroken. En gul ook, zoals de man die plots terugkwam met een zak rosse centjes die hij wilde doneren aan het festival.

Ondertussen: een redactieraad en een catalogus.

We hebben er ons eigenlijk wel makkelijk vanaf gemaakt. Een festival organiseren zonder zelf te programmeren. Het kraken van de harde noten uitbesteed. In oktober vroegen we 18 mensen om een werkbare preselectie te maken voor de bewonersgroepen van ENTER. Ze hakten een weg door de oogst met rode, oranje en groene post-its. Ik herinner me de rake klap bij de eerste bijeenkomst toen één van de redactieleden zei dat het hem onmogelijk leek om een participatief festival op te zetten in zo weinig tijd. Dat dat misschien zelfs onverantwoord was. En dat er te weinig diversiteit rond de tafel zat. Hij had gelijk. De tweede en derde bijeenkomst kwamen meer mensen opdagen en we stuurden bij. In vele handen, we begonnen het te voelen.

De preselectie voor ENTER is trouwens een must have voor programmatoren geworden. Wie enige invloed heeft op de programmatie in eender welke presentatieplek in België en nog geen catalogus in handen heeft, mag zich straks aanmelden aan het onthaal en krijgt er eentje mee. Laat je eens goed gaan met dat budget dat nog over is of die paar lege avonden die nog ingevuld moeten worden in de seizoenskalender. En hou hem bij voor komende seizoenen.

Een belangrijke vraag die bij de opmaak van de catalogus naar boven kwam: hoe combineer je twee heel verschillende soorten producties in één festival? De ene kunstenaar wil weg uit de black box, de straat op, creëren, met burgers. De andere kunstenaar zoekt net naar die blackbox om zijn of haar plek te claimen in het kunstenveld. Dat botst en schuurt. Maar voor ons hield het steek. Dat in- en uitgaan hebben we benadrukt met de wapperende linten tijdens het festival. Om te zeggen de doorgang moet vrij zijn. En raken beiden niet aan diezelfde vraag van daarnet: 'goeie kunst, wat is dat eigenlijk en wie mag dat bepalen?'

Intussen was het eind november en hoog tijd dat de vier bewonersgroepen aan de slag konden met de catalogus. Als coach van de bewonersgroep in Haren kan ik alleen maar zeggen: je moet erbij geweest zijn om te weten hoe het ons is vergaan. Maar als het volk niet naar Haren komt, komt Haren naar het volk! (*lichten uit, fragment uit podcast tot 3'27, met schets van Axel –kerk van Haren- geprojecteerd*)

Eind januari kwam het moment van de waarheid: de battle of the zones. Afgevaardigden van de vier bewonersgroepen kwamen samen om hun selectie aan elkaar voor te stellen. Dubbele boekingen bleken lastige knopen om door te hakken. En niet alle artiesten bleken nog beschikbaar te zijn... Op minder dan drie maanden voor het festival kreeg het programma van ENTER BXL pas vorm. Stel je even de vele productionele uitdagingen voor. We moeten er geen tekeningetje bij maken, denk ik. Gelukkig waren de vier ENTER residenten op dat moment al volop aan de slag en konden we ons hart ophalen bij de wilde brainstorm van tienermeisjes rond witloof cosmetica in Haren, de symbiose tussen frêle gordijnstoffen en betongietsels in vele vrouwenhanden in Laken, de migratie van afgedankte boeken naar grootse sculpturen in de Begijnhofwijk en de briesende paardenhoofden in Sint-Pieters-Woluwe.

En toen lagen alle ingrediënten op tafel en boksten we dat festival samen in elkaar. Het reporterslabo van D'Broej geeft straks een inkijk in ons vierdaags experiment.

Na het doen rest ons nu het denken. En denken is doen. Met jullie. We bundelen deze namiddag onze eigen ervaringen en leggen die naast vele andere. We werden tijdens ENTER meer dan ooit overtuigd van de transformatieve kracht van kunst, van het enorme vat aan nog te weinig aangeboord talent bij kunstenaars én burgers, alle nog niet bewandelde paden, de kwesties die in Brussel voor het rapen liggen. Daar hopen we jullie mee aan te steken. We willen meer en betere burgerparticipatie in de kunsten! We rekenen dus op jullie actieve bijdrage vanmiddag om concreet en toekomstgericht mee te denken. Opdat we zo snel mogelijk weer kunnen gaan doen.

Bie Vancraeynest, je was een festivalcoördinator uit de duizend. Met jou bedanken we de teams van gemeenschapscentra Kontakt, De Linde, Nekkersdal en De Markten, Kloster-Eck en alle deelnemers, partners en supporters van ENTER Festival BXL. Een uitgebreider dankwoord volgt straks op onze laatste ENTER after work apéro om 17u in de zilveren zaal. Mis daar zeker het optreden van Lily Gang, de Harense Helden niet! En dan geven we nu graag het woord aan Minister Pascal Smet en Minister Sven Gatz, zonder wiens steun ENTER Festival BXL niet mogelijk was.

Merci!